

202600290

Stichting BIT-lab

Waldorpstraat 1240
2521CZ

De Tweede Kamer

t.a.v Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Den Haag, 14 januari 2026

Betref: Deelname aan formatiegesprekken

Geachte Informatuur,

Wij verwijzen naar onze brief van 4 december 2025 met kenmerk 202500640 en willen uw aandacht vragen voor een belangrijke kwestie betreffende de positie van Bonaire in de formatie. Wij hebben begrepen dat het SER jongerenplatform en de Nationale jeugdraad de kans hebben gekregen om aan tafel te zitten met u en de formerende partijen. Wij verzoeken u vriendelijk om ook met ons in gesprek te gaan.

Als jongerendenktank hebben wij de taak om jongeren van Bonaire, zowel op het eiland als in Nederland te betrekken bij beleids- en besluitvorming. Wij willen de uitdagingen waarmee wij te maken hebben graag onder uw aandacht brengen en die van de formerende partijen. Gezien onze status is onze positie complexer dan die in Europees Nederland. De laatste jaren hebben wij gezien dat er niet genoeg aandacht was voor deze uitdagingen met sociaal-politieke ontevredenheid als gevolg.

Wij zien dit gesprek als een kans om de positie van Bonaire structureel op de agenda te zetten.

Wij zien uit naar uw reactie en danken u bij voorbaat voor uw tijd en aandacht,

Met vriendelijke groet,

Alexander Tromp, Anthony Janga, Emma Gomaa, Kjelld Kroon, Tirzah Richards.

Koninklijke Nederlandse Voetbalbond
Woutenbergseweg 56-58
3707 HX Zeist
David Pranger
Hoofd Corporate Affairs
Tel: 0343-499211
E-mail: David.pranger@knvb.nl

ZEIST

9 JANUARI 2026

ONDERWERP **HANDREIKING KNVB VOOR FORMATIE - VOETBAL VERBINDT NEDERLAND**

202600309

Geachte informateur, geachte mevrouw Letschert,

Nu de formatie een cruciale fase ingaat, roept de KNVB de formerende partijen op: betrek het voetbal als uitvoeringspartner bij het realiseren van maatschappelijke doorbraken.

Voetbal is meer dan sport. Met 10 miljoen voetballiefhebbers, 1,2 miljoen leden, 3.000 verenigingen en 500.000 vrijwilligers vormt voetbal het grootste fysieke sociale netwerk van Nederland.

Uit recent onderzoek blijkt dat 4,1 miljoen mensen aangeven dat voetbal hun mentaal welzijn versterkt, en 3,7 miljoen dat het hun sociale netwerk verrijkt. Deze zomer hopen we opnieuw dat straten, buurten en huiskamers oranje kleuren, en heel Nederland samenkomt om Oranje aan te moedigen tijdens het WK 2026.

Maar die impact vraagt ook om ondersteuning. Van amateur- tot betaald voetbal: sport functioneert alleen goed in een gunstig klimaat, waarin ruimte is voor ondernemerschap, innovatie, en vooral: voldoende ondersteuning voor clubs en vrijwilligers, zonder hen te overvragen met regels.

Onze concrete politieke oproep:

- Veranker voetbal als maatschappelijke partner en internationaal visitekaartje in het regeerakkoord op gezondheid, veiligheid en een weerbare samenleving.
- Veranker sport wettelijk in een Sport- en Bewegingwet.
- Investeer in sportaccommodaties: 60% moet acuut worden gerenoveerd of verduurzaamd. Behoud en versterk daarom de succesvolle BOSA-regeling, en richt een fonds op voor startkapitaal voor verenigingen
- Ondersteun vrijwilligers en professionals die sport mogelijk maken. Werk aan een gezamenlijke agenda om regeldruk te verminderen en innovatie en ondernemerschap in de sport te stimuleren.

Voetbal laat zien dat echte verandering begint waar mensen elkaar ontmoeten. De urgentie vanuit de sport is helder. Nu nog de keuzes. Laten we samen bouwen aan een veerkrachtig, gezond en weerbaar Nederland waarin iedereen meetelt, op en buiten het veld.

Met vriendelijke groet,

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VOETBALBOND

FRANK PAAUW
BONDSVOORZITTER KNVB

MARIANNE VAN LEEUWEN
DIRECTEUR BETAALD VOETBAL
KNVB

GIJS DE JONG
SECRETARIS-GENERAAL KNVB

JAN DIRK VAN DER ZEE
DIRECTEUR AMATEUR- EN
VROUWENVOETBAL KNVB

VOETBAL BRENGT 10 MILJOEN MENSEN SAMEN

De KNVB Jeugdraad bestaat uit elf jongeren die advies geven aan de KNVB. Karlijn: "We begonnen als elf onbekenden en onwetenden. Nu, drie jaar later heeft iedereen een eigen stem en voelen we ons echt een team."

Cees is financieel contactpersoon van **Niemand Buitenspel**. Dankzij deze organisatie konden 11.000 kinderen die in armoede opgroeien met voetbal.

Rania is als jongerenambassadeur betrokken bij de **Onzichtbare Blessure**. Ze zet zich in voor mentale gezondheid van jongeren: "Als humor de manier is om het gesprek te openen, dan is dat prima."

Mido was betaald voetballer in Syrië. Nu is hij scheidsrechter door het **Refugee Referee programma** van Zeeburgia. Ze wonnen daarmee de MVP award, een KNVB prijs voor gelijke kansen in het voetbal.

10 MILJOEN
VOETBALLIEFHEBBERS

220.000 DEELNEMERS
KNVB SCHOOLVOETBAL

€ 225.000 OPGEHAALD
VANUIT HET NEDERLANDS ELFTAL
VOOR HET VERGETEN KIND

68.000 AMATEURTEAMS

11.000 KINDEREN

UIT GEZINNEN MET BEPERKTE MIDDELEN
GEHOLPEN OM TE KUNNEN VOETBALLLEN

1 OP DE 3 NEDERLANDERS
BEZOECT VOETBALSTADIONS

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

BRBS Recycling
T.a.v. O. Friebel
Van Heemstraweg West 2b
5301 PA Zaltbommel

Kenmerk: 202600334

Den Haag, 20 januari 2026

Geachte heer Friebel,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur

PO RAAD

VO RAAD

AOB

cnv

avs

FO
Federatie van
Onderwijsorganisaties

Ouders
&Onderwijs.

VOOR WERKENDE
OUDERS

LAKS
landelijk actie comité Scholieren

202600337

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 15 januari 2026

Betreft: In dialoog met het maatschappelijk middenveld

Geachte informateur, geachte mevrouw Letschert,

Uit recente berichtgeving blijkt dat er momenteel belangrijke stappen worden gezet richting een nieuw kabinet. Tijdens het persmoment van afgelopen vrijdag hebben de drie onderhandelende partijen hun keuze voor een minderheidskabinet toegelicht.

In dit kader gaven zij aan in de komende periode nadrukkelijker het gesprek te willen aangaan met het maatschappelijke middenveld, met als doel brede steun te verwerven voor hun plannen. Een vergelijkbare wens werd door Henri Bontenbal verwoord in een recente bijdrage op LinkedIn. Dit stemt ons als vertegenwoordigers van de sector funderend onderwijs (waar het primair en voortgezet onderwijs onder vallen) positief.

Wij onderschrijven het belang van nauwere samenwerking en het maken van duidelijke afspraken met het maatschappelijke middenveld, omdat dit kan bijdragen aan meer stabiliteit en effectiviteit van het beleid. Namens het funderend onderwijs gaan wij dan ook graag in op de uitgestoken hand om in gesprek te gaan aan de formatietafel, zodat wij gezamenlijk de uitdagingen binnen onze sector kunnen bespreken.

In lijn met de [brief](#) die wij op 21 november naar de formatietafel hebben gestuurd, benadrukken wij dat de opgaven in en rond het funderend onderwijs vragen om een stabiele en integrale aanpak, gedragen door zowel de sector als de overheid. Als sector leveren wij graag een constructieve bijdrage aan een weerbare samenleving.

Met vriendelijke groet,

PO-Raad, VO-Raad, Algemene Onderwijsbond, CNV Onderwijs, Academie & Vakvereniging Schoolleiders, Federatie van Onderwijsvakorganisaties, Ouders & Onderwijs, Stichting Voor Werkende Ouders en Landelijk Actie Komitee Scholieren

Tweede Kamer

TAV. Bureau Woonvoering Kabinetsformatie

Postbus 20018

2500 EA DEN HAAG

NC2DC - #X830X0X#00#0000#

Landelijk Monitoringsoverleg TAG

Aan de informateur, prof. dr. Letschert
Per adres van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

202600342

Betreft: gevaarlijk afval Teerhoudend asfalt

Geachte mevrouw Letschert,

Uw eervolle opdracht om in deze fase van de kabinetsformatie brede overeenstemming te vinden over de hoofdlijnen van een toekomstig regeerakkoord is van groot belang voor de bestuurlijke stabiliteit van Nederland. Als Landelijk Monitoringsoverleg Teerasfalt attenderen wij u graag op een dossier waarin beleid, uitvoering en maatschappelijke impact direct samenkomen.

25 jaar PPS-samenwerking met tastbare resultaten

Het Landelijk Monitoringsoverleg Teerasfalt is een Publiek-Private Samenwerking waarin partijen uit Nederland en België/Vlaanderen al 25 jaar samenwerken aan het uit de keten halen van de bewezen kankerverwekkende afvalstof teerhoudend asfalt (TAG). Thermische reiniging vernietigt de gevaarlijke component en brengt circa 95% van het materiaal terug als schone grondstof — circulaire economie in de praktijk, gedragen door honderden miljoenen euro's private investeringen.

Naast circa **1 miljard kilogram Nederlands TAG** wordt inmiddels ook **een veelvoud aan buitenlands TAG** in Nederland verwerkt tot waardevolle grondstoffen.

Voormalig minister Jan Pronk verwoordde het als volgt in een recent interview, waarvan de portee *'Hier wordt circulariteit niet beleeden, maar bewezen met een direct effect op gezondheid en milieu.'*

Het interview waarin hij dit toelicht hebben wij bijgevoegd evenals de factsheet 'Teerhoudend asfalt'.

Keten onder druk door export

Sinds een rechtszaak uit 2022 wordt jaarlijks 300–400 miljoen kilogram TAG geëxporteerd. In het buitenland vindt laagwaardige verwerking plaats, met risico's voor gezondheid, arbeidsveiligheid en milieu én met verlies van grondstoffen voor Nederland en België/Vlaanderen. Door vertraging in de rechtsgang en gebrek aan sturing groeit dit probleem.

Handelingsperspectief voor het nieuwe kabinet

Wij zien vier maatregelen waarmee de overheid de keten kan herstellen en sluiten:

- **Directe stop op de export van TAG**
- **Verplichte verwerking conform nationaal beleid**
- **Certificaat van verwerking** van één van de vier erkende thermische reinigers als voorwaarde voor betaling
- **Versnelling van procedures** bij de Raad van State (202207432/1 EVOA en 202302716/1 EVOA dwangsom) en versterkte handhaving

Met deze stappen wordt de circulaire economie versterkt, worden gezondheids- en milieurisico's voorkomen en wordt het buitenland niet geconfronteerd met een Nederlands milieuprobleem.

Graag lichten wij dit, indien gewenst, persoonlijk nader toe en hopen wij dat een **stabiel en krachtadig kabinet met oog voor uitvoering** dit dossier voortvarend kan oppakken.

Met vriendelijke groet,

Jan Storm

Voorzitter Landelijk Monitoringsoverleg Teerasfalt

Per Adres
Van Heemstraweg West 2b
5301 PA Zaltbommel

Telefoon
0418-68 48 78

E-mail

Website
www.teerasfalt.nl

Landelijk Monitoringsoverleg TAG

Formatiesamenvatting

Het Landelijk Monitoringsoverleg Teerasfalt attendeert u op een dossier waarin beleid, uitvoering en maatschappelijke impact direct samenkomen: de verwerking van teerhoudend asfalt (TAG). Al 25 jaar wordt in een succesvolle PPS-samenwerking tussen Nederland en België/Vlaanderen de kankerverwekkende component van TAG via thermische reiniging vernietigd, waarbij circa 95% van het materiaal terugkeert als schone grondstof. Naast circa 1 miljard kilogram Nederlands TAG wordt inmiddels ook een veelvoud aan buitenlands TAG in Nederland hoogwaardig verwerkt. Door recente exportstromen (300–400 miljoen kg per jaar) staat deze keten onder druk, met risico's voor gezondheid, milieu en verlies van grondstoffen. Met vier gerichte maatregelen — stop op export, verplichte verwerking conform nationaal beleid, certificaat van een erkende reiniger en versnelling van lopende procedures — kan een **stabiel en krachtig kabinet met oog voor uitvoering** de regie herstellen en de circulaire keten sluiten.

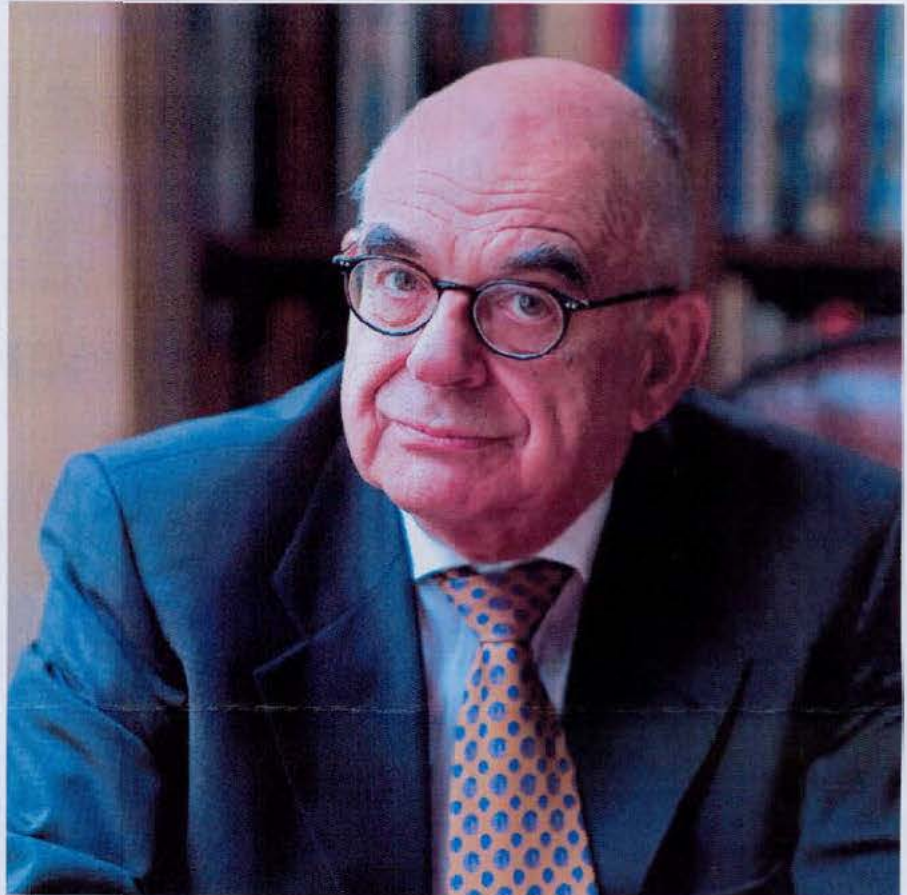
Oud-minister Jan Pronk initiator van beleid teerhoudend asfalt

Als minister van VROM initieerde Jan Pronk beleid met betrekking tot het kankerverwekkende teerhoudend asfalt. Dit mocht niet meer worden hergebruikt, de kankerverwekkende teercomponent moest worden vernietigd, waardoor de overige minerale grondstoffen (grind, zand en vulstof) weer konden worden hergebruikt. BEwerken blik met Pronk terug, maar kijkt ook vooruit.

Na een periode van vijf jaar actief te zijn geweest in de lokale politiek, werd Pronk in 1971 lid van het parlement. In 1972 maakte hij deel uit van de commissie-Mansholt, die onder meer het rapport van de Club van Rome voor Nederland 'vertaalde'. Een korte periode zat hij in het Europese Parlement, maar kwam weer snel terug in de landelijk politiek en was in de kabinetten Den Uyl, Lubbers III en Kok I minister voor Ontwikkelingssamenwerking. In het kabinet Kok II werd hij in 1998 minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

Hoe bent u betrokken bij het onderwerp teerhoudend asfalt?

"Als minister van VROM heb ik me vanaf mijn aantreden in 1998 actief beziggehouden met de verduurzaming van het afvalbeleid. In 1999 kwam het vraagstuk van het teerhoudend afval op mijn pad. Ik was blij dat we daarmee een andere weg konden inslaan. Na mijn aftreden in 2002 heb ik dit onderwerp niet meer gevolgd. Van de nieuwe ontwikkelingen was ik dan ook niet meer op de hoogte, maar heb me als voorbereiding op dit interview er weer enigszins in verdiept."

Jan Pronk

U bracht de sturing van afvalverwijdering op rijksniveau en tijdens uw ministerschap is ook het Landelijk Afvalbeheerplan geïntroduceerd met de eis dat de teercomponent uit het teerhoudend asfalt vernietigd moet worden. Gaf u niet aan "Teer de wereld uit te beginnen in Nederland"? En hoe vindt u nu dat deze sector zich ontwikkeld heeft?

"In mijn voorbereiding ben ik nog even in mijn eigen archief gedoken. De ontwikkelingen sedert het Afvalbeheerplan van 2001 zijn positief en hoopvol, ook wat betreft het asfaltbeheer. De investeerders hebben gereageerd zoals destijds was bedoeld. De sector stuit nu op nieuwe problemen. Eigenlijk worden die veroorzaakt door organen van de (lagere) overheid. Gelukkig gaat daar veel goed, maar helaas ook nog veel

niet. De brief van voormalig staatssecretaris Chris Jansen biedt enig soelaas, maar er is meer nodig.

Mijn quote "Teer de wereld uit te beginnen in Nederland" was wel erg ambitieus, maar ik bedoelde dat we niet op andere landen zouden moeten wachten met de strijd tegen kankerverwekkende stoffen."

Er is meer nodig dan de brief van Chris Jansen zegt u. Waar denkt u dan aan?

"De brief van Chris Jansen legt de vinger op een aantal actuele zaken waar opdrachtgevers op moeten letten. Daarnaast is het mooi om te zien wat er allemaal met betrekking tot dit onderwerp is ontwikkeld door het CROW, het LAP3, het komende Circulair Materialenplan en de regeling van het ministerie van IenW uit 2021."

"Het is voor niet-deskundigen geen makkelijk dossier. Ik kan me voorstellen dat gemeenteambtenaren, die slechts een enkele keer in hun loopbaan geconfronteerd worden met teerhoudend asfalt, zich moeten laten informeren door externe deskundigen. Maar dat mogen geen belanghebbenden zijn en ik vind dat de VNG hier een nadrukkelijker rol in moet spelen. De publiek-private samenwerking die direct in 1999 is gestart en tot mijn genoegen nog steeds bestaat is belangrijk geweest en zou tot voorbeeld van andere probleemstoffen kunnen dienen. Ik zie hier alle partijen in vertegenwoordigd, maar geen VNG. Zij zou zich meer met het onderwerp moeten bezighouden omdat al haar leden hiermee te maken hebben."

Is dat het enige?

"Dat zou een flinke stap in de goede richting zijn. Opmerkelijk is dat er gemeenten zijn die om financiële redenen keuzes maken die niet passen in nationaal beleid. In het geval van kankerverwekkende afvalstoffen is dat niet goed te praten. Ook het feit dat gemeenten soms onvoldoende controles inbouwen en door externen erop gewezen moeten worden dat hun teerhoudend asfalt tegen de eigen eisen in wordt geëxporteerd, is hen te verwijten. Zo'n gemeente heeft via de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen meer macht dan wordt verondersteld en kan de desbetreffende aannemer een tik op de vingers geven. Het door de gemeente standaard vragen van het certificaat van de thermisch verwerker en de betaling aan de aannemer daarvan laten afhangen, zoals staatssecretaris Chris Jansen adviseert, zou een harde eis moeten worden."

"Het besef dat we hier te maken hebben met een kankerverwekkende stof is blijkbaar nog niet goed doorgedrongen bij diegenen die bepalen hoe hiermee om te gaan. Dat is treurig voor mensen die er in hun dagelijkse werk mee geconfronteerd worden."

Ook de kansen voor Nederland om honderden miljoenen kilogrammen schone grondstoffen te hergebruiken worden onvoldoende benut. Laaghangend fruit voor de circulaire economie; bestuurders moeten zich dit aantrekken."

De Raad van State

Wat vindt u van het feit dat er toch nog steeds 200 tot 300 miljoen kilogram Nederlands teerhoudend asfalt wordt geëxporteerd?

"Een onverteerbare zaak. Gemeenten die zich hiertoe laten verleiden en gemeenschapsgeld op deze wijze gebruiken mogen voor mij publiekelijk te schande worden gemaakt."

Het feit dat Nederland andere landen met een dergelijk volume kankerverwekkende stoffen opzadelt moet voor de Raad van State van voldoende spoedeisend belang zijn om de rechtszaak die daarover is aangespannen te versnellen. Met de export van teerhoudend asfalt wordt onomkeerbare schade toegebracht aan mens en milieu buiten onze grenzen. Dat is moreel en politiek strijdig met wat we in de jaren negentig als Europese ministers voor milieu in EU verband overeenkwamen. Het staat ook haaks op wat we in het overleg binnen VN instanties van ons werd verlangd en door ons werd beloofd."

Vindt u dat de intentie van het Verdrag van Bazel voldoende in de EVOA is opgenomen?

"Ik denk van wel. Maar ik constateer dat er een interpretatieprobleem is ontstaan rond een vierregelige voetnoot van dat Verdrag van Bazel in de EVOA. Wat mij opvalt is dat men in alle stukken uitgaat van het feit dat asfalt met 50 mg/kg benzo(a)pyreen een groene lijst stof is. Ik zie dat anders: er staat dat de teercomponent in asfalt niet meer dan 50 mg/kg benzo(a)pyreen mag

bevatten. Teer vormt als bindmiddel niet meer dan 5% van het asfalt. Het verschil in interpretatie van de norm maakt dus heel wat uit: een factor 1 op 20.

Een restrictieve interpretatie zou meer recht doen aan de negatieve gevolgen van het werken met een kankerverwekkende afvalstof als teerhoudend asfalt. Daar ging het ons destijds om en daar zou het ook nu om moeten gaan.

Ik begrijp dat de Inspectie Leefomgeving en Transport een dergelijke zienswijze niet tegenspreekt. Ik heb altijd grote waardering gehad voor inspecties met een mandaat op het werkterrein van mijn departement. Ik had dus ook niet anders verwacht.

Nu er door belanghebbenden twijfel is gezaaid over de regelgeving moet een overheid duidelijkheid verschaffen. Ik hoop dat de Raad van State zich snel uitspreekt en zich baseert op de intenties van de overheidsinstanties die de regelgeving destijds op gang brachten. En er bestaat altijd nog de mogelijkheid dit bij de Europese Commissie aan te kaarten."

Landelijk Monitoringsoverleg TAG

Factsheet: TAG – Teerhoudend Asfalt Granulaat

Wat is TAG?

- TAG is een gevaarlijke afvalstof afkomstig van oud asfalt met teercomponenten.
- Bevat PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen): bewezen kankerverwekkend.
- Volgens Europese richtlijnen valt TAG onder de categorie 'gevaarlijk afval'.

Verwerking volgens nationaal beleid

- Sinds 1999 bestaat in Nederland een unieke verwerkingsketen die 95% van TAG reinigt tot veilige, herbruikbare bouwgrondstoffen.
- Slechts ~5% organische fractie wordt veilig thermisch vernietigd en benut als energiebron.
- Monitoring gebeurt via het Landelijk Monitoringsoverleg Teerasfalt (LMO TAG).

Exportprobleem

- Door een rechtszaak uit 2022 wordt jaarlijks 300–400 miljoen kg TAG geëxporteerd.
- In het buitenland wordt TAG laagwaardig toegepast, met risico's voor mens en milieu.
- Export ondermijnt het nationale beleid en de circulaire economie.

Oproep tot actie

Voorkom verdere milieuschade en grondstofverlies:

- Versnel de bodemprocedure bij de Raad van State.
- Stel als opdrachtgever verplicht dat TAG volgens nationaal beleid wordt verwerkt.
- Maak betaling afhankelijk van het aanleveren van een certificaat van een erkende thermische reiniger.
- Monitor actief of TAG daadwerkelijk volgens richtlijnen wordt afgevoerd.

Maatschappelijke winst

- Behoud van waardevolle grondstoffen in Nederland.
- Bescherming van de gezondheid van werknemers en omwonenden en het milieu.
- Versterking van duurzaam afvalbeleid en circulaire economie.

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Landelijk Monitoringsoverleg TAG
T.a.v. J. Storm
Van Heemstraweg West 2b
5301 PA Zaltbommel

Kenmerk: 202600343

Den Haag, 20 januari 2026

Geachte heer Storm,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

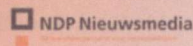
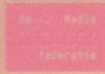
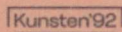
Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur

Maatschappelijke Bondgenoten

Betreft: Investeer in de samenleving die we samen willen beschermen

Utrecht, 19 januari 2026

Geachte informateur, beste mevrouw Letschert,

Nederland staat voor ingrijpende keuzes. Oorlog op ons continent, hybride dreigingen en geopolitieke spanningen maken duidelijk dat veiligheid meer vergt dan militaire paraatheid. De komende jaren zullen mensen waarschijnlijk offers moeten brengen. Die bereidheid is niet vanzelfsprekend. Dat vraagt om vertrouwen, verbondenheid en het gevoel onderdeel te zijn van een gedeelde samenleving. Juist die fundamenten staan onder druk. Het onderlinge vertrouwen is de afgelopen jaren afgenomen en blijft kwetsbaar. Onderzoek van het SCP toont aan dat vertrouwen en participatie samenhangen met opleidingsniveau, inkomen en woonomgeving. Daarom zijn toegankelijke publieke plekken van groot belang.

Sportverenigingen, culturele instellingen, sportaanbieders, evenementen, boekhandels, bibliotheken en nieuwsmedia vormen het sociale cement van onze samenleving. Ze bereiken ook mensen die zich minder vanzelfsprekend gehoord of betrokken voelen, en bieden hen kansen om mee te doen, anderen te ontmoeten en vertrouwen op te bouwen. Internationale studies laten zien: in crisistijd is de bereidheid tot offers groter waar sociale samenhang sterk is.

Maatschappelijke weerbaarheid begint dus in het dagelijks leven, waar onze sectoren een actieve bijdrage aan leveren. Onze sectoren vormen de sociale infrastructuur waar ontmoeting ontstaat, betrokkenheid groeit en vertrouwen wordt opgebouwd. Onafhankelijke nieuwsvoorziening en leesvaardigheid versterken het gedeelde maatschappelijke referentiekader: het fundament van onze democratische rechtsstaat.

De maatschappelijke waarde van cultuur, sport, nieuwsmedia, boeken en evenementen in cijfers:

- 140 miljoen jaarlijkse bezoeken worden jaarlijks gebracht aan festivals, concerten, theaters, bioscopen en musea
- 12 miljoen Nederlanders volgen het nieuws van de Nederlandse dagbladen
- 9,8 miljoen mensen sporten wekelijks bij verenigingen, sportaanbieders en buurtsportlocaties
- 9,2 miljoen cultuurbeoefenaars die zingen, schilderen, schrijven, dansen, spelen
- 4 miljoen Nederlanders zijn lid van een bibliotheek
- 81% van de Nederlanders leest jaarlijks één of meer boeken
- 62% van de Nederlanders is lid van een sport, vrijetijds- of cultuurvereniging

De bestaande maatschappelijke infrastructuur staat echter onder druk, niet op de laatste plaats vanwege de aantrekkingskracht van sociale media die het publieke gesprek verkokeren en steeds meer aandacht van ons allemaal opeisen. Dat raakt direct aan onze sociale samenhang, democratisch debat en weerbaarheid tegen desinformatie en polarisatie. Fysieke ontmoetingen en de publieke ruimte – de basis die gedragen wordt door onze sectoren – bieden een duidelijk tegenantwoord op deze digitale echokamers.

Wij vragen u daarom in de kabinetsformatie expliciet, samen met ons, te kiezen voor versterking van maatschappelijke weerbaarheid. Niet als bijzaak, maar als essentieel onderdeel van het veiligheids- en samenlevingsbeleid. Concreet vragen wij u de volgende keuzes vast te leggen.

1. Stel een Nationaal Coördinator Maatschappelijke Weerbaarheid aan

Geef een politiek-bestuurlijk verankerde, onafhankelijke coördinator het mandaat om maatschappelijke sectoren, overheden en beleidsterreinen te verbinden, samenhang te organiseren en te sturen op meetbare maatschappelijke effecten. De coördinator bewaakt de langetermijnvisie op maatschappelijke weerbaarheid en voorkomt versnippering van beleid en initiatieven.

Wat dit oplevert: samenhangend overheidsbeleid, betere samenwerking tussen domeinen en structurele borging van maatschappelijke weerbaarheid.

2. Garandeer toegang tot cultuur, sport en onafhankelijke nieuwsvoorziening

Veranker deze sectoren beleidsmatig en wettelijk, maak beleid dat toegang tot deze publieke voorzieningen garandeert ongeacht postcode, portemonnee of sociale achtergrond. Besteed extra aandacht aan wijken en regio's waar vertrouwen en participatie het meest onder druk staan.

Wat dit oplevert: brede deelname, minder uitsluiting en versterking van sociale samenhang en vertrouwen.

3. Richt een Fonds Samen Weerbaar in

Stimuleer samenwerking tussen cultuur, sport, boeken, nieuwsmedia en de publieke domeinen zorg, onderwijs en welzijn via fondsen, pilots en programma's gericht op weerbaarheid en samenhang in buurten en wijken. Dit ten behoeve van lokale initiatieven, buurtfestivals, bibliotheken, kleine podia, sportverenigingen en lokale media die bijdragen aan ontmoeting, samenhang en weerbaarheid.

Wat dit oplevert: versterking van maatschappelijke veerkracht en sociale cohesie, vergroten mentale weerbaarheid in het algemeen en bij jongeren in het bijzonder, activering van kwetsbare groepen en betere ondersteuning van mensen die dreigen te vereenzamen.

4. Behoud het lage btw-tarief van 9 procent

Behoud het lage btw-tarief voor sectoren met aantoonbare publieke en maatschappelijke meerwaarde.

Wat dit oplevert: blijvende toegankelijkheid voor brede lagen van de bevolking. Verhoging van het tarief vermindert deelname, juist onder groepen waar vertrouwen en betrokkenheid al kwetsbaar zijn, en daarmee maatschappelijke weerbaarheid ondergraven.

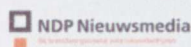
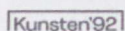
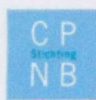
Wij hebben elkaar als maatschappelijke bondgenoten gevonden vanuit een gedeelde overtuiging. Een samenleving die van binnenuit sterk is, is beter bestand tegen druk van buitenaf. Wij gaan hiermee voorbij het belang van onze afzonderlijke sectoren en zetten in op de veerkracht van Nederland als geheel. Wij vragen geen gunst, maar visie. Wat wij bieden is geen kostenpost, maar een investering in draagvlak, vertrouwen en democratische stabiliteit.

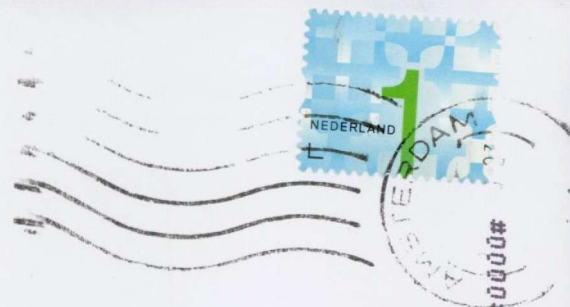
Graag gaan we structureel met u in gesprek over het opbouwen en versterken van de maatschappelijke weerbaarheid in onze samenleving.

Met vriendelijke groet,

De Maatschappelijke Bondgenoten

*De Creatieve Coalitie, CPNB, KNVB, Kunsten '92, Mediafederatie, NDP Nieuwsmedia, NOC*NSF, Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS), VVEM.*

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500EA Den Haag

De Creativecoalitie
3526KS, 2B-E.1.2

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Maatschappelijke bondgenoten
P/a De Creatieve coalitie –
Europalaan 2-A E.1.2.
3526 KS UTRECHT

Kenmerk: 202600376

Den Haag, 21 januari 2026

Geachte heer/mevrouw,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur

202600381

Dinsdag, 20 januari 2026

Geachte informateur, geachte mevrouw Letschert,

U staat voor de opgave een nieuw kabinet te vormen met een positieve agenda voor Nederland. Tegelijkertijd voltrekken zich ingrijpende ontwikkelingen die de stabiliteit van onze samenleving onder druk zetten. Internationale spanningen nemen toe, digitale afhankelijkheden groeien en maatschappelijke draagkracht staat steeds vaker onder spanning. Wij richten ons tot u vanuit de overtuiging dat vooruitgang en bescherming samen moeten gaan. Door nu gezamenlijk de voorwaarden te scheppen waaronder Nederland veilig en samenhangend kan blijven functioneren.

Nederland wordt steeds minder weerbaar. Een groeiend deel van ons dagelijks leven draait op digitale omgevingen die worden gestuurd door private en vaak buitenlandse belangen. Hierdoor raken we de controle kwijt over essentiële publieke functies en maatschappelijke processen. Deze afhankelijkheid veroorzaakt zowel interne maatschappelijke druk als externe strategische kwetsbaarheid. Onze veiligheid, het democratisch gesprek en het functioneren van onze sectoren worden er direct door geraakt. Daarom is het noodzakelijk te werken aan een digitale publieke ruimte waarin essentiële publieke taken zoals democratisch debat, betrouwbare informatievoorziening, sociale verbondenheid, veilig contact voor kwetsbare groepen, cultuur, publieke media en onderwijs worden geborgd – vergelijkbaar met hoe deze zijn geborgd in de fysieke publieke ruimte.

In al onze sectoren worden de gevolgen van het gebrek aan controle over onze digitale leefwereld concreet zichtbaar. [Jongeren](#) ervaren oplopende mentale druk en raken sneller overbelast. Scholen, hulpverleners en gemeenten zien dat sociale samenhang afneemt. Media en maatschappelijke organisaties merken dat gedeelde context verdwijnt, terwijl [desinformatie](#) en [polarisatie](#) het democratisch debat aantasten. Ook de veiligheidsketen ziet hoe snel maatschappelijke spanningen zich kunnen versterken. Dit is de interne maatschappelijke druk die wij overal herkennen. De verschijnselen verschillen in vorm, maar komen voort uit dezelfde ontwikkeling: een digitale leefwereld waarin het maatschappelijke belang niet leidend is.

Daarnaast ontstaat externe strategische kwetsbaarheid. Informatievoorziening, sociale interacties en maatschappelijke processen worden ondermijnd door agressief buitenlandbeleid van Amerikaanse en Aziatische regeringen, waarmee Europese publieke waarden onder druk staan. Dit leidt tot verlies van autonomie en soevereiniteit en maakt ons minder weerbaar in een tijd waarin geopolitieke spanningen toenemen.

Deze combinatie van interne maatschappelijke druk en externe strategische kwetsbaarheid vergroot de gevoeligheid voor hybride dreiging, waarin digitale ontregeling en sociale spanning elkaar kunnen versterken.

Voor een weerbare samenleving is daarom de ontwikkeling van digitale publieke ruimte van groot belang. Wij vragen u deze opgave een centrale plaats te geven in de kabinetsformatie en op te nemen in het regeerakkoord. Ondertekenaars doen daarvoor drie concrete aanbevelingen:

1. Investeer in publieke veerkracht: het vermogen van een samenleving om onder druk te blijven functioneren doordat fysieke, mentale, sociale en digitale systemen elkaar samenhangend ondersteunen.
2. Faciliteer online omgevingen waarin mensen, organisaties en overheden elkaar kunnen ontmoeten, betrouwbare informatie delen en samenwerken op basis van publieke waarden in plaats van commerciële. Dat vraagt niet alleen om inzet van technologie, maar ook om structuren en instituties om deze ontmoetingsruimtes duurzaam te beheren.
3. Start een nationaal programma waarin publieke en maatschappelijke organisaties gezamenlijk invulling geven aan digitale publieke ruimte en ervoor zorgen dat essentiële publieke taken - zoals democratische debat, betrouwbare informatievoorziening, sociale verbondenheid, veilig contact voor kwetsbare groepen, cultuur, publieke media en onderwijs - worden geborgd.

Gezien de urgentie krijgt digitalisering ongetwijfeld een plek in het nieuwe regeerakkoord. De organisaties uit uiteenlopende sectoren die deze brief ondertekenen werken al samen aan de digitale publieke ruimte. Om de noodzakelijke doorbraak te realiseren is het noodzakelijk dat ook het nieuwe kabinet de inrichting van de digitale publieke ruimte als speerpunt omarmt.

Wij gaan graag in gesprek met het nieuw te vormen kabinet om te bouwen aan een digitale basis die de samenleving ondersteunt en versterkt. We verzoeken u hiervoor contact op te nemen met Jantien Borsboom (directeur PublicSpaces) en Marleen Stikker (directeur Waag Futurelab) via Jantien@PublicSpaces.net of via 06-24187333.

Met vriendelijke groet,

public...
...spaces

waag futurelab

vpro

1 SOCIAAL
DOMEIN.

Mentaal.nl

Nji

MOVISIE

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

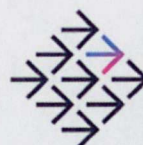
de
Nederlandse
ggz

Nederlands
Jeugdinstituut

NEDERLANDSE
VERENIGING VOOR
PSYCHIATRIE

MIND

KB } nationale
bibliotheek

Stichting
Toekomstbeeld
der Techniek

Kennisnet

vob Vereniging Openbare
Bibliotheken

SIVON

 Stichting
Digitale Infrastructuur
Nederland

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering
Kabinetformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

HS1CV - #X830X0X#00#00000

Afz. 1095 PK, 15-07

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Public Spaces en 14 andere organisaties
T.a.v. mevrouw J. Borsboom
P/a Rudi van Dantzigstraat 15-07
1095 PK AMSTERDAM

Kenmerk: 202600382

Den Haag, 21 januari 2026

Geachte mevrouw Borsboom,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

252600383

Delft, 20 januari 2026

Onderwerp: Nationale Aanpak Hergebruik Bouwmaterialen

Geachte mevrouw Letschert,

Samen met de formerende partijen werkt u toe naar een regeerakkoord dat oplossingen biedt voor de grote maatschappelijke opgaven waarvoor Nederland staat. Wij roepen u op om hierbij vooral ook aandacht te besteden aan het belang van hergebruik van bouwmaterialen. Daarmee slaat u meerdere vliegen in één klap: het draagt bij aan versnelde woningbouw, verlaagt bouwkosten, vermindert onze behoefte aan kritieke grondstoffen en verkleint onze afhankelijkheid van import. Daarnaast brengt het de nationale en Europese ambities op het gebied van klimaat en milieu binnen handbereik.

Het Transitieteam Circulaire Bouweconomie, bestaande uit vertegenwoordigers van overheid, markt en kennissector, ziet een Nationale Aanpak Hergebruik Bouwmaterialen (NAHB) als belangrijke stap om te komen tot een circulaire bouweconomie. Als bijlage sturen wij ons manifest mee waarin we deze visie toelichten.

Op dit moment komt 81 procent van alle grondstoffen die in Nederland worden verwerkt uit het buitenland. Met alle geopolitieke ontwikkelingen is het zaak deze afhankelijkheid van import versneld af te bouwen. De bouwsector speelt daarin een cruciale rol: ze neemt maar liefst 50% van alle grondstoffenverbruik voor haar rekening. Hier valt dan ook de grootste winst te behalen. We moeten risico's met betrekking tot leveringszekerheid en prijsstijgingen minimaliseren om tot een robuuste nationale en Europese economie te komen. Dat kan onder andere door in te zetten op hoogwaardig hergebruik van bouwmaterialen.

Gelukkig kán hergebruik. En de positieve spin-off is aanzienlijk. In de bouw en infra zijn er al veel succesvolle lokale initiatieven. Leveranciers en producenten ontwikkelen samen nieuwe businesscases. Lokale ketenprogramma's - bijvoorbeeld rond straatstenen en vangrails - laten al zien dat hergebruik kostenbesparend kan zijn.

Maar willen we echte impact maken, dan moeten we inzetten op schaalvergroting: van lokaal naar nationaal. Met een NAHB kunnen we waardevolle kennis die lokaal wordt opgedaan nationaal beschikbaar stellen en wet- en regelgeving aanpassen zodat nieuwe businesscases mogelijk worden waarbij vraag en aanbod in evenwicht komen.

Kortom, inzet op hergebruik van bouwmaterialen brengt meerdere doelen dichterbij. Wij adviseren u om in het regeerakkoord expliciet op te nemen dat er gewerkt gaat worden aan een NAHB en hier middelen vanuit het klimaat- en groeifonds voor te reserveren. Als u meer wilt weten over dit thema, staan wij u met alle plezier te woord. Wij wensen u veel succes met de onderhandelingen in de komende periode.

Hoogachtend,

Vincent Gruis

Voorzitter Transitieteam Circulaire Bouweconomie

Nationale Aanpak Hergebruik Bouwmaterialen

Hergebruik: onmisbare schakel in een circulaire bouweconomie

Hergebruik van bouw materiaal is cruciaal voor een succesvolle circulaire economie. Het maakt ons minder afhankelijk van grondstoffen uit het buitenland en kan forse kostenbesparingen opleveren. Bovendien scheelt hergebruik (milieu-)schadekosten nu en later en draagt het bij aan het behalen van de doelen op het gebied van klimaat en circulaire economie. Een Nationale Aanpak Hergebruik Bouwmaterialen (NAHB) is nodig om dit te bewerkstelligen.

De bouw neemt maar liefst 50% van alle grondstoffenverbruik voor zijn rekening.* Daarbij zijn we voor een groot deel afhankelijk van import uit andere landen. Daarnaast legt de productie van nieuwe bouwmaterialen een zwaar beslag op onze leefomgeving en klimaat. En dat terwijl de meeste bouwmaterialen door hun robuustheid en lange levensduur uitstekend geschikt zijn voor hergebruik.

Momenteel wordt echter slechts 8% van de materialen en componenten die vrijkomen door sloop hergebruikt.* Er zijn wel diverse initiatieven om dit te verbeteren, maar die zijn versnipperd en de keten werkt nog onvoldoende samen. Hier valt een wereld te winnen. Om grootschalig met hergebruik aan de slag te kunnen, is een opgeschaalde ketenaanpak nodig om hergebruik een standaard onderdeel te maken van het bouwproces, door:

- bouwmaterialen te gaan leveren op basis van terugname, refabricage, onderhoud en hergebruik
- in het ontwerp van nieuwe bouwwerken al rekening te houden met hergebruik en ze gemakkelijk demontabel en remontabel te maken
- sloopbedrijven beter te positioneren in het proces, zodat zij de potentie van hergebruik maximaal helpen te benutten
- stimulerende regelgeving voor hergebruik van bouwmaterialen
- te bouwen aan een netwerk van landelijke opslaglocaties, waarbij de markt – ook digitaal - inzicht krijgt in voorraden en bouw-, sloop- en renovatieprojecten

Dit gaat niet vanzelf. Het creëren van een bouweconomie waarin terugname, refabricage en hergebruik standaard zijn verankerd in het bouwproces vergt een stevige impuls in het omvormen van bouwketens, vergelijkbaar met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen. **Een Nationale Aanpak Hergebruik Bouwmaterialen is noodzakelijk, met daarin:**

- een nationale regie op het opzetten van een ketenaanpak voor hergebruik van bouwmaterialen
- financiële middelen voor een meerjarige aanpak en uitvoering daarvan met de benodigde marktcondities en innovaties, gericht op het creëren van een zelfstandige markt voor hergebruik
- opschaling van de Aanpak Circulair Slopen en Hergebruik (ACSH) naar nationaal niveau
- de ambitie om in 2035 tenminste 30% van de materialen in de bouw te hergebruiken

De NAHB biedt antwoord op de uitdagingen waarvoor Nederland in deze tijd staat. Deze sluit aan op het Nationaal Programma Circulaire Economie en de Nationale Grondstoffenstrategie waarmee het kabinet minder afhankelijk wil worden van grondstoffen uit andere landen. Het kan leiden tot forse kostenbesparingen en draagt bij aan het realiseren van de nationale en Europese doelen op het gebied van klimaat en circulaire economie.

Het Transitieteam Circulaire Bouweconomie nodigt alle betrokken partijen in politiek, overheid en markt uit om deze oproep te steunen!

* Bron: Circle Economy & Metabolic (2022). Circularity Gap Report: [https://cdn.prod.website-files.com/5e185aa4d27bcf348400ed82/652e9d75906d83daae04bc4b_CGR%20BEN%20-%20Brochure%20\(NL\).pdf](https://cdn.prod.website-files.com/5e185aa4d27bcf348400ed82/652e9d75906d83daae04bc4b_CGR%20BEN%20-%20Brochure%20(NL).pdf)

NATIONALE AANPAK HERGEBRUIK BOUWMATERIALEN

Deze publicatie is
samengesteld door:

**Het
Transitieteam
Circulaire
Bouweconomie**

Heb je vragen of opmerkingen, laat het ons weten!

Vincent Gruis - Voorzitter Transitieteam
v.h.gruis@tudelft.nl

Susanne van der Mark - Secretaris
susanne.vandermark@rvo.nl

Sander Woertman - Voorzitter Werkgroep
s.woertman@neprom.nl

www.circulairebouweconomie.nl

PostNL
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

21-01-2026

RVO Utrecht Postbus 8242 3503RE UTRECHT the Netherlands

Frankering betaald

R Aangetekend D-A-1

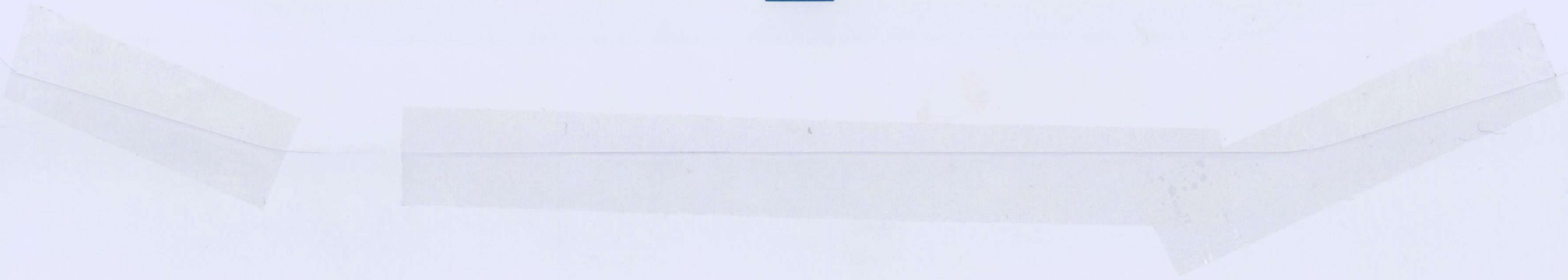
POSTNL

Alleen Huisadres
Handtekening voor ontvangst

2e Kmr. Bureau Woordv. Informatie
Postbus 20018
2500EA 'S-GRAVENHAGE

3SHQZJ8264044

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Transitieteam Circulaire Bouweconomie
T.a.v. de heer V. Gruis
P/a RVO Utrecht
Postbus 8242
3503 RE UTRECHT

Kenmerk: 202600384

Den Haag, 21 januari 2026

Geachte heer Gruis,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

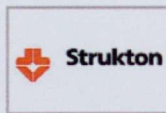
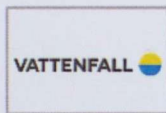
Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur

De Tweede Kamer
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

202600385

Amsterdam 19 januari 2026

Onderwerp: *Geef bedrijven weer een duurzaam perspectief*

Geachte informateur,

Het halen van de klimaatdoelen is van landsbelang, zowel voor toekomstige generaties als voor een toekomstbestendige economie. Doorgaan met fossiele brandstoffen of op halve kracht verduurzamen brengt geen concurrentievoordeel. Vol inzetten op innovatie en verduurzaming wel. Het tussenverslag van D66 en CDA biedt daarvoor een goede basis. Door deze nog scherper en concreter in te vullen, kunnen bedrijven erop vertrouwen dat de klimaatdoelen hiermee gehaald zullen worden. Wij voelen ons daarvoor verantwoordelijk en zijn daaraan gecommitteerd. Het kan namelijk wél. Als bedrijven én de overheid er voor kiezen de klimaatdoelen te halen en koersvast blijven. Geen zigzagbeleid, niet langer de rem erop, maar duidelijk beleid met een voorspelbare, ambitieuze langetermijnvisie. Bedrijven verdienen een duurzaam perspectief.

Ons uitgangspunt

Voor ons is het zonneklaar: het klimaatakkoord van Parijs moet leidend zijn. Dat vraagt om een systemische aanpak om de uitstoot van broeikasgassen van grote bedrijven in de hele keten te halveren in 2030. Want met een ketenaanpak beïnvloeden systeemspelers hele sectoren en wordt de transitie van de hele economie versneld.

Wat we vragen

Ons doel is om de Nederlandse economie echt toekomstbestendig te maken. Wij vragen daarom van de formerende partijen: sla met het komende kabinet een daadkrachtige groene koers in. Leg een lange termijnvisie vast, met heldere doelen, normen en middelen. De onderstaande algemene en sectorspecifieke maatregelen zijn suggesties om daar een krachtige invulling aan te geven.

Algemeen

- Voer meer regie vanuit de overheid en maak vanuit een langetermijnvisie keuzes welke sectoren moeten verduurzamen en innoveren, en welke worden afgebouwd. **Investeer alleen in sectoren die in Nederland toekomst hebben.**
- Implementeer Omnibus I die grote bedrijven verplicht om over hun **klimaattransitieplannen in lijn met het Parijs-akkoord** te rapporteren.
- Borg dat **publieke middelen 'Parijs-proof'** worden ingezet. Hanteer striktere normen voor fondsen, subsidies en aanbestedingen.
- **Creëer een gelijk speelveld** dat ook ruimte geeft aan nieuwe toetreders en innovatieve bedrijven. Neem belemmerende wetgeving weg, stel normen op voor circulaire en laag-emissiematerialen en werkwijzen, en versnel vergunningsprocedures voor ontwikkelingen die bijdragen aan het behalen van klimaatdoelen.

Industrie

- **Zorg dat elektrificeren mogelijk wordt en loont.** De elektrificatie van de industrie kan veel sneller door nettarieven meer vergelijkbaar met het buitenland te maken. Dat wordt gerealiseerd door investeringen in het elektriciteitsnet met publieke middelen. Verlaag de energiebelasting op elektriciteit en verhoog de energiebelasting op aardgas voor grootverbruikers stapsgewijs.
- Doorbreek de impasse in de elektrificatie van de industrie en bijbehorende aanleg van voldoende groene stroomcapaciteit. **De overheid ondersteunt bedrijven met Paris-proof klimaatplannen door te kiezen voor investeringen in elektrificatie én door garant te staan voor afnamecontracten voor groene stroom.** Daardoor kunnen energiebedrijven hun capaciteit uitbreiden.

Bouw en infrastructuur

- De woningnood is onmiskenbaar. En om Nederland veilig én in beweging te houden, moet onze verouderde infrastructuur worden versterkt. **Investeer daarom nu in duurzame woningen en duurzame infrastructuur.**

- **Bewaak en stimuleer de uitvoeringsagenda van bestaande transitiepaden en akkoorden.** Denk hierbij aan het Betonakkoord en het Bouwakkoord staal, Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI), maar ook aan Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Om de doelen uit deze akkoorden te behalen, is het in ieder geval nodig om:
 1. **Veranker als overheid de inkoop van circulaire grondstoffen** en laag-emissiematerialen in alle aanbestedingen en stimuleer publieke en private opdrachtgevers om hetzelfde te doen.
 2. **Geef bedrijven de ruimte om te innoveren op duurzaamheidsvraagstukken** door belemmeringen uit bestaande wet- en regelgeving op te lossen. Denk hierbij aan het opstellen van normeringen voor circulaire grondstoffen en materialen en het creëren van juridische ruimte om (oplossingen voor) het laden van elektrisch materieel eenvoudiger te maken.

Energie

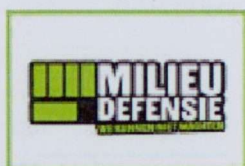
- **Kom met een samenhangend beleidspakket voor leveringszekerheid** en het CO₂-vrij maken van de elektriciteitssector.
- **Ondersteun wind op zee** op korte termijn met een adequate overgangsregeling in 2026. Vanaf 2027 wordt een Contract-for-Difference ingevoerd dat investeringsrisico's deelt tussen overheid en ontwikkelaars.
- **Pak de netcongestie aan.** Daarbij is versnelde realisatie van netverzwaring, door snellere vergunningverlening, en slimmer gebruik van elektriciteitsnet, door onder andere flexcontracten en energie-opslag, nodig.
- **Kies voor lokale energie-opwekking.** Vanwege het tegengaan van netcongestie en het zo laag mogelijk houden van maatschappelijke kosten, is het verstandig om stroom zoveel mogelijk in de buurt van de afnemers op te wekken. Daarom zijn ook zon en wind op land hard nodig, ook in combinatie met energieopslag. Om de natuur en de omwonenden te beschermen, wordt er gewerkt met de eisen uit de gedragscodes Zon op land en Wind op land en werkbare omgevingsnormen.
- **Zet een grootschalige wijkaanpak voor verduurzaming op,** met prioriteit voor slecht geïsoleerde woningen en arme wijken. Maak snelheid met het uitvoeren van de Wet collectieve warmte, met voldoende middelen voor publieke warmtenetten.

- **Stimuleer de transitie naar elektrisch rijden** door werk te blijven maken van het uitfasen van brandstofauto's in 2035 en de aanschaf van nieuwe en tweedehands uitstootvrije auto's te stimuleren. Zet in op de uitrol van slimme laadpalen die het net ontlasten en versnel de opschaling van snellaadinfrastructuur.

Een duurzaam perspectief voor bedrijven, het kan wél

Hoopvolle groet,

Donald Pols

Mede namens de volgende bedrijven:

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Milieudefensie en 6 andere organisaties
T.a.v. de heer D. Pols
Postbus 19199
1000 GD AMSTERDAM

Kenmerk: 202600386

Den Haag, 21 januari 2026

Geachte heer Pols,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik veel brieven, nota's en verzoeken. Ik verricht mijn werkzaamheden op basis van een door de Tweede Kamer geformuleerde opdracht en de daarvoor gestelde termijn. Dat maakt dat ik helaas niet zelf inhoudelijk op uw schrijven kan reageren. Ik vraag hiervoor uw begrip.

Uw brief zal ook in de volgende fase van de kabinetsformatie beschikbaar blijven voor degenen die daarbij zijn betrokken.

Wellicht ten overvloede, zoals op de website (www.kabinetsformatie2025) staat vermeld, worden alle brieven aan de informateur openbaar gemaakt.

Hoogachtend,

Rianne Letschert
Informateur